

"Şimal-Cənub" beynəlxalq marşrut üzrə əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olunub

Bu marşrutun tam gücü ilə fəaliyyət göstərməsi qlobal ticarətin inkişafına təkan verəcək

Yaxın Şərqdə baş verən qanlı hadisələr fonunda dünya üçün bir daha ticarət nəqliyyat marşrutlarının nə qədər önəmli olması üzə çıxdı. Bu konfliktlərdə dünya mediasında ən çox müzakirə olunan mövzu İranın Hörmüz boğazını bağlayıb-bağlamayaacağı idi. Çünki boğazın bağlanması dünya iqtisadiyyatını növbəti böhrana gətirib çıxara bilər.

Müasir geosiyasətdə ticarət marşrutlarına xüsusi diqqət verilməsi təsadüfi deyil. Dövlətlərin iqtisadi çıxarlarının siyasi ambisiyalarını üstələdiyi dünyada ticarət marşrutları sıradan məsələ deyil. Hazırda istehsal-satış əməliyyatlarının sürəti qlobal iqtisadiyyatın başlıca tələblərinə çevrilib. Müasir iqtisadi münasibətlərdə sürətli istehsal və satışı həyata keçirənlər rəqabətdən qazancla çıxırlar. O üzədən tədarük zəncirinin fasiləsizliyi və hazır məhsulun satışı ticarət marşrutlarının səmərəliliyindən asılıdır.

İndiki halda Azərbaycan dünyanın əsas tranzit ölkələrindən biridir. Bunun başlıca səbəbi Azərbaycanın qlobal ticarətdə mühüm əhəmiyyətə malik iki marşrutda - Orta dəhlizdə və "Şimal-Cənub" marşrutunda qovşaq ölkə olmasıdır. Odur ki, bir çox hallarda Rusiya və İranla aramızda müxtəlif mövzularda fikir ayrılığı olsa da, nəqliyyat məsələlərində Azərbaycan hər iki qonşuya qlobal bazarlara çıxışı təmin etdiyinə görə anlaşılır.

Məlumdur ki, Rusiya-Ukrayna savaşı şimal qonşumuzu çıxılmaz vəziyyətdə qoyub. Mühəribə Rusiyanın Asiya ilə Avro-

pa arasında mühüm tranzit ölkəsi olmaq statusunu itirməsinə gətirib çıxarıb. Bununla yanaşı, Rusiyanın qlobal bazarlara çıxışında problemlər yaranıb. Bir sözlə, Rusiya iqtisadiyyatının ayaqda qalması üçün onun qlobal bazarlara çıxışını təmin edən marşrutlara ehtiyacı var.

Xəbər verildiyi kimi, bu günlər Prezident İlham Əliyev Rusiya hökuməti sədrinin müavini Aleksey Overçuku qəbul etmişdir. Görüşdə müxtəlif məsələlərlə yanaşı, iki ölkə arasında nəqliyyat-logistika sahəsində əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi geniş müzakirə olunmuş, "Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi üzrə birgə fəaliyyətin davam etdirilməsinin vacibliyi xüsusi vurğulanmışdır.

Aleksey Overçukla Azərbaycan Baş nazirinin müavini Şahin Mustafayev arasında keçən görüşdə də "Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin inkişaf etdirilməsi, onun buraxılış qabiliyyətinin artırılması və nəqliyyat-logistika infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi məsələləri müzakirə mövzusu olmuşdur. Görüşdə

həmçinin iki ölkə arasında dövlət sərhədindəki buraxılış məntəqələrinin səmərəli işi və onların gələcəkdə daha da möhkəmləndirilməsinin vacibliyi qeyd edilmişdir.

Hazırda Rusiya qarşılaşdığı çətin problemlərə görə "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizi üzrə planlaşdırıldığı işləri görə bilmir. Dəhlizin tranzit imkanlarının artırılması üçün onun müasir dövrün tələblərinə uyğun modernləşdirilməsi lazımdır. Amma indiki halda şimal qonşumuzun bu marşruta iri məbləğdə investisiya qoymaq və müasir texnologiyaları tətbiq etmək imkanı yoxdur. Bu səbəbdən "Şimal-Cənub" dəhlizində işlər ləng gedir. Azərbaycan tərəfi isə öz ərazisində marşrutun modernləşdirilməsi üçün çox işlər görüb.

Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, ötən il Azərbaycandan keçən "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizi ilə 9 milyon 289 min ton yük daşınıb. 2030-cu ildə bu rəqəmin 32 milyon tona çatdırılması proqnozlaşdırılır.

Onu da xatırladaq ki, "Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin bir his-

səsi olan Rəşt-Astara dəmir yolu layihəsinin praktiki icrasına gecikmə ilə 2026-cı il aprelin 1-də başlanacaq. Tikintinin gecikməsinin səbəbi bir sıra məsələlərdə Rusiya ilə İranın razılaşa bilməməsi idi. Rusiyanın energetika naziri Sergey Tsivilyov jurnalistlərə bildirib ki, tərəflər əvvəllər layihənin başlanmasını gecikdirən bütün mübahisəli məsələləri, o cümlədən torpaq qeydiyyatı və lazımı güzəştlərin öldə edilməsi problemlərini həll edə biliblər. Nazir qeyd edib ki, layihənin başlanması ilə bağlı yekun razılaşmanın aprelin 1-də Rusiyada keçiriləcək Nəqliyyat Həftəsi zamanı imzalanması planlaşdırılır.

İranda tikilməkdə olan Rəşt-Astara dəmir yolu xətti (162 km) "Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin qərb qolunda əsas çatışmayan halqadır. Bu xətt Fars körfəzi limanlarına fasiləsiz nəqliyyat bağlantısını təmin edəcək. Layihənin ümumi dəyəri 1,6 milyard avro təşkil edir və Moskva ilə Tehran layihələndirmə, tikinti, eləcə də mal və xidmətlərin tədarükünü birgə maliyyələşdirəcək.

İnşası 2026-cı ildə başlansa və 3 il ərzində başa çatsa, xətt təxminən 2030-cu ilədək tam gücü ilə işləyə biləcək və 2028-ci ilin yanvarından ilkin mərhələdə 5 milyon ton yükün daşınması təmin olunaçaq. Gələcəkdə isə bu göstəricinin 15 milyon tona çatdırılması nəzərdə tutulur. Bu, Azərbaycan iqtisadiyyatına da ciddi gəlir gətirəcək, eyni zamanda geosiyasi baxımdan ölkəmizə ciddi dividendlər qazandıracaq.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"